

ĐỀ XUẤT MỘT SỐ BIỆN PHÁP NHẪM NÂNG CAO GIÁO DỤC NỘI DUNG ĐẠO HIẾU TRUYỀN THỐNG CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐHSP THỂ DỤC THỂ THAO HÀ NỘI

Hà Thị Kim Oanh
Trường ĐHSP Thể dục Thể thao Hà Nội

Tóm tắt: Giáo dục đạo hiếu trong nhà trường góp phần gìn giữ và phát huy giá trị văn hóa đạo đức gia đình truyền thống trong tiến trình hội nhập và phát triển bền vững của đất nước ta hiện nay. Riêng đối với Trường ĐHSP Thể dục Thể thao Hà Nội, việc nâng cao giáo dục đạo hiếu truyền thống cho sinh viên không chỉ có ý nghĩa đối với việc biểu hiện hành vi đạo hiếu của các em trong gia đình mà còn góp phần tạo ra hàng rào tâm lý bên trong nhằm hạn chế tới mức có thể tình trạng vi phạm kỷ luật của nhà trường ở sinh viên. Chúng tôi đề xuất 4 biện pháp chủ yếu nhằm nâng cao nhận thức đạo hiếu truyền thống cho sinh viên Trường ĐHSP Thể dục Thể thao Hà Nội từ nâng cao khía cạnh nhận thức, sự gương mẫu, tổ chức tọa đàm.... Trên cơ sở đó, các em có ý thức rõ ràng hơn về những biểu hiện đạo hiếu truyền thống lứa tuổi sinh viên, gợi mở cho các em cần trở thành sinh viên gương mẫu trong mọi hành vi ứng xử, lối sống, học tập tốt và ngày càng tốt hơn nữa để vui lòng thầy cô, cha mẹ; tạo điều kiện cho sinh viên phát huy tối đa khả năng của mình cũng như hạn chế hiệu quả những ảnh hưởng tiêu cực tới hoạt động học tập và sinh hoạt của sinh viên.

Từ khóa: Giáo dục, đạo hiếu truyền thống, biện pháp, sinh viên, Trường ĐHSP Thể dục Thể thao Hà Nội.

PROPOSING SOLUTIONS TO ENHANCE MORAL EDUCATION AND COMMUNICATION EFFECTIVENESS FOR STUDENTS AT HANOI UNIVERSITY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

Ha Thi Kim Oanh
Hanoi University of Physical Education and Sports

Abstract: Education on filial piety in schools practically contributes to preserving and promoting the values of traditional family ethics in the process of integration and sustainable development of our country today. Specifically, for Hanoi University of Sports and Physical Education, enhancing traditional filial piety education for students is significant not only for expressing their filial behavior within their families but also for creating an internal psychological barrier to limit the occurrence of disciplinary violations among students as much as possible. We propose four main measures to enhance the awareness of traditional filial piety among students at Hanoi University of Sports and Physical Education, including improving cognitive aspects, setting examples, and organizing discussions. Based on this, students will have a clearer understanding of the manifestations of traditional filial piety at their age, encouraging them to become exemplary students in all behaviors, lifestyles, and studies, to please their teachers and parents, and to create favorable conditions

Keywords: Education, traditional filial piety, measures, students, Hanoi University of Physical Education and Sports.

Nhận bài: 04/01/2025

Phản biện: 18/01/2025

Duyệt đăng: 22/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đạo hiếu được xem là nội dung giáo dục làm nền tảng cho sự hoàn thiện các giá trị đạo đức của con người. Sự chuyển hướng của nền kinh tế nước ta đồng hành với sự du nhập của nhiều luồng văn hóa khác nhau ảnh hưởng đến định hướng giá trị, chuẩn mực đạo đức truyền thống. Giáo dục lòng hiếu thảo đã được tiến hành ở bậc phổ thông. Tuy nhiên, vấn đề này chưa được khai thác một cách có hệ thống và chưa có biện pháp tác động tích cực để hình thành hành vi. Thực tiễn dễ nhận thấy, sinh viên (SV) Trường Đại học sư phạm (ĐHSP) Thể dục Thể thao (TĐTT) Hà Nội vừa chịu tác động của sự thay đổi nền kinh tế và sự du nhập của nhiều luồng văn hóa nên SV có thêm những đặc thù mới: học tập trong môi trường kỷ luật nghiêm, chuyên ngành giáo dục thể chất có

nhiều đặc thù riêng đòi hỏi sự nỗ lực ý chí cao... Tuy nhiên trước sự đổi mới của bối cảnh thời đại, nhiều vụ việc vi phạm kỷ luật gia tăng và có tính chất phức tạp. Đối với SV Trường ĐHSP TĐTT Hà Nội, cũng cố nâng cao lòng hiếu nghĩa trong mỗi SV sẽ thúc đẩy ý chí và quyết tâm để các em cố gắng học tập tốt hơn, sống có ích hơn. Đạo hiếu không chỉ là những yêu cầu cấp thiết đối với một nhà giáo tương lai mà trước mắt có tác dụng rất hữu hiệu trong việc hạn chế, ngăn ngừa tình trạng vi phạm kỷ luật của SV và tránh tái phạm. Xuất phát từ thực tiễn trên, chúng tôi chọn nghiên cứu đề tài: “Đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao giáo dục nội dung đạo hiếu truyền thống cho SV Trường ĐHSP TĐTT Hà Nội”.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Đánh giá thực trạng vấn đề nghiên cứu

2.1.1.1. Giáo dục đạo đức truyền thống thể hiện ở chương trình đào tạo

Trường ĐHSP TĐTT Hà Nội luôn quan tâm đến rèn luyện cả phẩm chất đạo đức, bản lĩnh cho SV. Điều đó được thể hiện rất rõ qua chương trình đào tạo của nhà trường. Tuy việc dạy học các học phần về đạo đức và những vấn đề ảnh hưởng đến đạo đức đã có và chiếm dung lượng tương đối nhiều trong chương trình đào tạo nhưng chưa tập trung cung cấp cho SV hiểu hết những vấn đề đạo đức một cách sâu rộng và cụ thể. Đặc biệt, giúp cho SV nâng cao nhận thức về đạo đức truyền thống qua những bài giảng chưa có trong chương trình đào tạo.

2.1.1.2. Giáo dục đạo đức qua diễn đàn của các tổ chức xã hội

Giáo dục đạo đức là vấn đề cần được chú trọng và quan tâm, đạo đức không chỉ bó hẹp trong gia

đình và đồng thời là động lực để thúc đẩy những vấn đề xã hội như: lòng yêu nước, giảm bớt các tệ nạn xã hội... Tại Trường ĐHSP TĐTT Hà Nội, chưa có diễn đàn cho SV về đạo đức mặc dù vấn đề giáo dục đạo đức có được nhắc tới trong diễn đàn chính trị (tuần lễ học chính trị...) hay trong các buổi học chính trị, sinh hoạt công tác phong trào Đoàn đội. Vì thế, có thể khẳng định đây là vấn đề thiếu sót của công tác tổ chức chính trị trong nhà trường.

2.1.2. Thực trạng giáo dục đạo đức cho SV Trường ĐHSP TĐTT Hà Nội thông qua cuộc sống hàng ngày

2.1.2.1. Nhận thức của SV qua các thông tin đại chúng

Chúng tôi đã khảo sát bằng bảng hỏi với 120 SV K45 về vấn đề: “Em được nghe giảng giải sâu sắc về đạo đức bao nhiêu lần?”

Bảng 1. Em nhận thức đạo đức của con cái đối với cha mẹ từ nguồn thông tin nào nhiều nhất?

Stt	Nguồn thông tin	SV A16	SV A17	SV B2	SV B3	Tổng SV	Xếp tt
1	Ca dao tục ngữ	7	6	5	5	23	2
2	Sách báo	2	2	4	1	9	4
3	Truyền thanh	1	1	2	0	4	5
4	Truyền hình	2	3	1	4	10	7
5	Ông bà cha mẹ trong gia đình	13	14	16	19	62	1
6	Tổ chức Đảng, Đoàn	0	1	1	0	2	6
7	Nhà trường	4	2	1	1	8	3
8	Thông tin khác	1	1	0	0	2	8

Từ khảo sát ở bảng trên, chúng tôi đưa ra nhận xét: Hầu hết thanh niên SV nhận thức được đạo đức của con cái đối với cha mẹ như một nghĩa vụ của mình là từ những thông tin được tiếp nhận trong gia đình theo con đường tác động tự phát hay tự giác; xếp thứ 2 là từ ca dao, tục ngữ, xếp thứ 3 đó là từ nhà trường.

2.1.2.2. Nhận thức của SV về lứa tuổi thể hiện đạo đức

Chúng tôi tìm hiểu SV với câu hỏi: “Theo em, con cái ở độ tuổi nào có thể thực hiện đạo đức với cha mẹ?”. Kết quả thu được như sau:

Từ số liệu khảo sát cho thấy, đại bộ phận SV cho rằng ở tuổi thanh thiếu niên là khó hoặc không thể thực hiện được đạo đức; tối thiểu là ở tuổi 18 mới có một số người thực hiện được đạo đức đối với cha mẹ bằng những hành vi cụ thể như: chăm sóc cha mẹ lúc ốm đau, mua quà cáp biếu cha mẹ khi đã kiếm ra tiền. Đặc biệt là khi con cái

đã trưởng thành, từ 30 tuổi trở lên mới thực hiện được đạo đức. Đó là nhận thức của 100% SV ở cả nam và nữ của khối lớp.

2.1.2.3. Nhận thức của SV về nội dung biểu hiện của đạo đức

2.1.2.3.1. Phân tích kết quả theo các nội dung biểu hiện

Chúng tôi chọn 20 nội dung là các biểu hiện của đạo đức với 5 mức độ lựa chọn khác nhau (rất đúng, đúng, phân vân, sai, rất sai) như sau:

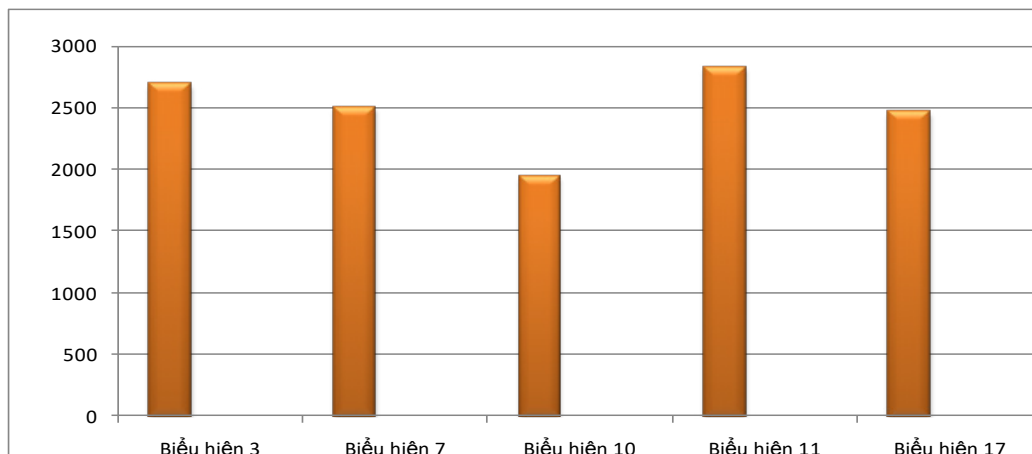
1. Hoàn toàn làm theo ý muốn của cha mẹ
2. Nuôi dưỡng cha mẹ lúc tuổi già
3. Luôn làm cha mẹ vui lòng, tự hào về con cái
4. Chăm sóc ân cần khi cha mẹ ốm đau
5. Tổ chức ma chay linh đình khi cha mẹ mất
6. Không làm những điều để cha mẹ lo lắng, xấu hổ
7. Đau thương xót xa khi cha mẹ qua đời
8. Xây mồ to mà đẹp khi cha mẹ mất

9. Lo âu cao cổ đầy ngày cũng giỗ cha mẹ
 10. Phải sinh con trai để nối dõi tông đường
 11. Khi cha mẹ già, con cái không được đi xa
 12. Anh chị trong gia đình hòa thuận
 13. Nếu cha mẹ làm điều gì sai trái thì tìm cách ngăn cản
 14. Không cho việc chăm lo phụng dưỡng cha mẹ là gánh nặng
 15. Tổ chức mừng thọ cha mẹ thật linh đình
 16. Biết kính trên nhường dưới
 17. Không hỗn láo, xem thường cha mẹ
 18. Hy sinh quyền lợi riêng tư của mình để làm hài lòng cha mẹ
 19. Học hành chăm chỉ, tiến bộ
 20. Tự chăm sóc bản thân để cha mẹ khỏi lo lắng về sức khỏe của mình.
- Với 120 học viên được hỏi chọn về biểu hiện 7 (đau thương, xót xa khi cha mẹ qua đời)

và 14 (không cho việc chăm lo phụng dưỡng cha mẹ là gánh nặng) tương ứng với 2.500 điểm, xếp thứ bậc 8, thể hiện lòng tôn kính đối với cha mẹ. Tuy vậy, biểu hiện đau thương, xót xa khi cha mẹ qua đời là biểu hiện về mặt hình thức bởi đạo hiếu trước hết phải là để cha mẹ cảm nhận thấy được, tức là khi cha mẹ còn sống. Như vậy chúng tỏ nhận thức của học viên vẫn chưa đầy đủ cần phải có biện pháp nâng cao nhiều hơn nữa.

- Biểu hiện 3 (luôn làm cha mẹ vui lòng, tự hào về con cái) được xếp thứ 4. Tuy nhiên, đây là nội dung được xem là “đại hiếu” trong đạo hiếu truyền thống. Đây là nội dung cơ bản nhất của đạo hiếu tôn thân.

Điều này được thể hiện rõ hơn với thang giá trị điểm như sau:

Biểu đồ 1: Nhận thức những biểu hiện cơ bản về nội dung đạo hiếu truyền thống của SV Trường ĐHSP TDTT Hà Nội

Như vậy, nhận thức của SV Trường ĐHSP TDTT Hà Nội nhận thức chưa hoàn toàn đầy đủ và đúng đắn những biểu hiện của nội dung đạo hiếu truyền thống, cần phải được định hướng và giáo dục về vấn đề này.

2.1.2.3.2. Phân tích kết quả theo giới tính

Trong nhận thức của SV về biểu hiện đạo hiếu, chúng tôi nhận thấy có sự khác nhau trong nhận thức của hai giới.

Ở các lựa chọn, SV nữ chọn thường chính xác hơn SV nam. Trong bảng 2.3 và 2.4, ta thấy được học viên nữ được giáo dục đạo hiếu sâu sắc hơn và phương thức giáo dục mà họ nhận được cũng tốt hơn hẳn. Trong khi SV nam thường chú ý nhiều hơn đến những biểu hiện đòi hỏi khả năng tổ chức hay những biểu hiện về trách nhiệm truyền thống... và phương thức giáo dục tiếp nhận thường đơn giản hơn thì học viên nữ lại thiên về những biểu hiện của sự chu đáo tỉ mỉ như: lo lắng,

ân cần, chăm sóc khi cha mẹ ốm đau,...

Tuy vậy, việc biểu hiện của đạo hiếu lại hoàn toàn không hề phụ thuộc vào giới. Mỗi người con đều có trách nhiệm như nhau đối với cha mẹ. Cần phải phân biệt được chăm sóc và gần gũi cha mẹ không phải là chỉ dành cho nữ giới. Đây là vấn đề ảnh hưởng rất nhiều đến nhận thức của SV về đạo hiếu. Bởi vậy, SV cần được nâng cao hơn nhận thức về vấn đề này.

Theo điều tra của chúng tôi, việc sống ở những vùng miền khác nhau với quan niệm đạo hiếu khác nhau cũng tác động rất lớn đến nhận thức của SV. Tức là, môi trường sống, sinh hoạt là một trong những yếu tố ảnh hưởng đến nhận thức đạo hiếu của họ.

III. MỘT SỐ BIỆN PHÁP

3.1. Hưởng ứng cuộc vận động học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh theo chiều sâu

3.1.1. Định hướng chung: Cần hướng chủ đề cụ thể, sát hợp với môi trường, hoàn cảnh riêng biệt theo ngành nghề chuyên biệt gắn liền với nội dung đạo hiếu.

3.1.2. Tổ chức thực hiện

- Cần có những chuyên đề cụ thể cho SV tìm hiểu, nghiên cứu về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, từ đó đưa ra định hướng để SV vận dụng một cách sáng tạo phù hợp.

- Tổ chức các hoạt động ngoại khóa và lồng ghép trong các hoạt động liên chi đoàn, hoạt động chi đoàn.

3.1.3. Điều kiện thực hiện

- SV cần quan tâm hơn nữa, tích cực, chủ động hơn nữa. để học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trở thành việc làm thường xuyên, liên tục và luôn thường trực trong mỗi SV.

- Phòng ban chức năng thường xuyên tổ chức hoạt động về nội dung trên một cách thiết thực và sáng tạo, luôn đổi mới về hình thức và nội dung thể hiện.

3.2. Nâng cao tri thức đạo hiếu thông qua các hoạt động dạy học trên lớp, chủ yếu là các môn khoa học xã hội nhân văn.

3.2.1. Định hướng chung:

Giúp cho SV nhận thức đầy đủ và sâu sắc một cách có hệ thống vai trò của đạo hiếu truyền thống, đặc biệt là nội dung cơ bản của “hiếu đại tam”.

3.2.2. Tổ chức thực hiện:

- Có chuyên đề hoặc môn học cụ thể để giới thiệu và giảng giải nội dung tri thức đạo hiếu truyền thống cho SV.

- Lồng ghép một số tri thức “hiếu đại tam” vào các môn khoa học xã hội

- Giảng viên giới thiệu cho SV những tác phẩm chuyên khảo về nội dung đạo hiếu xưa nay để SV tự tìm hiểu, nghiên cứu.

3.2.3. Điều kiện thực hiện

- Từ nhận thức vị trí quan trọng của đạo hiếu truyền thống đối với quá trình phát triển nhân cách, mỗi thầy cô giáo trước hết là một tấm gương sáng về hiếu thảo

3.2.2.4. Kiến nghị

- Nhà trường có kế hoạch cụ thể kết hợp với các khoa, bộ môn xem xét đưa nội dung đạo hiếu truyền thống thành một nội dung học tập của SV.

- Cần tổ chức thảo luận và tổ chức các buổi học ngoại khóa về vấn đề đạo hiếu, đạo hiếu truyền thống.

3.3. Xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp, lành mạnh, phong phú

3.3.1. Định hướng chung: Mỗi SV góp sức mình vào việc xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp trong nhà trường.

3.3.2. Tổ chức thực hiện

- Trong những buổi sinh hoạt chính trị, cần nêu gương những tấm gương đạo hiếu

- Khuyến khích việc SV tìm hiểu hoàn cảnh của nhau để giúp đỡ đồng viên nhau cùng tiến bộ.

- Tổ chức những đợt thi đua về xây dựng nếp sống văn hóa văn minh trong lớp, khối lớp...

3.3.3. Điều kiện thực hiện

- Các cán bộ phòng ban quản lý SV, giảng viên chủ nhiệm nắm sát hơn nữa tư tưởng SV.

- SV có tinh thần tự giác, năng động sáng tạo của tuổi trẻ, nhiệt tình tham gia các tổ chức trên và tích cực tìm hiểu thêm những tấm gương hiếu thảo, học giỏi, không ngừng phấn đấu để trở thành một trong những tấm gương đó.

3.3.4. Kiến nghị

- Các cán bộ quản lý, giảng viên chủ nhiệm chủ động nắm bắt dư luận kịp thời quán triệt tư tưởng SV...

3.4. Tổ chức các buổi tọa đàm, trao đổi

3.4.1. Định hướng chung: Giúp cho SV có điều kiện gặp mặt, lắng nghe những tâm sự và mong mỏi của cha mẹ đồng thời qua đó họ nói lên những suy nghĩ của mình.

3.4.2. Tổ chức thực hiện

- Duy trì và thực hiện tốt việc trao đổi với gia đình thông qua giấy báo kết quả học tập hàng kỳ của SV.

- Nhà trường tổ chức các buổi gặp gỡ một số phụ huynh SV với những ngành nghề khác nhau để SV được nghe kể về những vất vả của bậc làm cha mẹ và nghe cha mẹ nói về tình yêu thương giành cho con cái cùng với những hy vọng của họ.

3.4.3. Điều kiện thực hiện

- Kịp thời tổ chức các buổi tọa đàm, trao đổi qua đó thông báo một số vấn đề nổi cộm phát sinh trong SV để giải quyết một cách nhanh chóng, có hiệu quả.

IV. KẾT LUẬN

Bài báo được trích từ đề tài cơ sở: ***“Xây dựng một số biện pháp nhằm nâng cao giáo dục nội dung đạo hiếu truyền thống cho SV trường ĐHSP TDTT Hà Nội”*** ThS. Hà Thị Kim Oanh - Khoa Lý luận chuyên ngành và Nghiệp vụ sư phạm - Trường ĐHSP Thể dục Thể thao Hà Nội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Toan Ánh (2005), Nếp cũ con người Việt Nam, NXB Trẻ. TP Hồ Chí Minh
2. Phạm Khắc Chương (2005), Chỉ nam nhân cách học trò, NXB Thanh niên. Hà Nội
3. Trần Đình Hượu (1996), Đến hiện đại từ truyền thống, NXB Văn hóa. Hà Nội
4. Quang Đạm (1994), Nho giáo xưa và nay, NXB Văn hóa. Hà Nội
5. Đặng Cảnh Khanh (2003), Gia đình, trẻ em và sự kế thừa các giá trị truyền thống, NXB Khoa học Xã hội. Hà Nội
6. Lê Văn Xem (2010), Giáo trình Tâm lý học Thể dục Thể thao, Nxb TDTT, Hà Nội.